

20 Pułk Artylerii Przeciwpancernej (Pleszewscy Przeciwpancerniacy)

20 Pułk Artylerii Przeciwpancernej powstał w miejscowości Sumy na Ukrainie na początku 1944 roku. Po przegrupowaniu na przełomie lipca i sierpnia znalazł się na terenach Polski. 15 sierpnia 1944 roku pułk przeszedł chrzest bojowy w bitwie pod Puławami. Dla upamiętnienia tego wydarzenia od 1967 roku dzień 15 sierpnia stał się Świętem Pułku. Dalszy szlak bojowy pułku obejmował walki o Przyczółek Warecko-Magnuszewski, wyzwolenie Warszawy, boje o Bydgoszcz, Wał Pomorski, okupione dużymi stratami forsowanie Odry, udział w operacji berlińskiej aż do kapitulacji Niemiec. Krwawą ofiarę artylerzyści złożyli w bitwie pod Budziszynem, walcząc w składzie 2 Armii Wojska Polskiego z niemieckim zgrupowaniem pancernym grupy „Armii Mitte” feldmarszałka Schörnera. Za zasługi wojenne podczas II wojny światowej pułkowi nadano jedno z najważniejszych odznaczeń bojowych - Order Aleksandra Newskiego. Po zakończeniu działań bojowych 20 Pułk Artylerii Przeciwpancernej rozlokowany został w Pszczynie na Górnym Śląsku. Tymczasem w pleszewskich koszarach stacjonował 12 Pułk Piechoty z 4 Dywizji Piechoty. W czasie swojego pobytu żołnierze pomagali mieszkańcom miasta w organizacji powojennego życia. Jednocześnie w warunkach pokoju pułk prowadził szkolenia i zagospodarowywał koszary, dostosowując je do swoich potrzeb. 12 Pułk Piechoty stacjonował w pleszewskim garnizonie do 1951 roku, kiedy to został przeniesiony do Gorzowa Wielkopolskiego. Opuszczone koszary zajął 156 Pułk Artylerii Przeciwpancernej utworzony jesienią 1951 r. Od tego momentu artylerzyści - przeciwpancerniacy byli częścią historii Pleszewa przez kolejne 42 lata. Pułk wchodził w skład 23 Brygady Artylerii Przeciwpancernej, której sztab i dowództwo stacjonowało w Kaliszu. W celu zachowania chlubnych tradycji bojowych Ludowego Wojska Polskiego, w dniu 30 września 1969 r. rozkazem Ministra Obrony Narodowej nr 025/MON, 156 pappanc przyjął dziedzictwo tradycji i historyczną numerację 20 pappanc z okresu wojny. W październiku 1980 r. pułk został udekorowany Orderem Sztandaru Pracy II klasy. Z okazji święta pułku w 1992 r. dowódca ppłk Florian Siekierski wręczył po raz pierwszy odznakę pułku wyróżniającą się kadrze zawodowej i żołnierzom zasadniczej służby wojskowej. Od jesieni 1993 r. rozpoczęła się dyslokacja pułku do Żar, a ostatni transport opuścił koszary pleszewskie 3 grudnia 1993 r. Całkowite rozliczenie pułku z Pleszewem nastąpiło 31 grudnia 1993 r. W dniu 11 listopada 1993 r. pułk stacjonujący w Żarach otrzymał nowy sztandar ufundowany przez społeczeństwo Pleszewa, Żar i koło nr 4 Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy WP z Pleszewa. Rodzicami chrzestnymi byli: Burmistrz Miasta i Gminy Pleszew Piotr

Hasiński oraz pracownik cywilny 20 pappanc Iwona Kaczmarek. Wręczenia sztandaru dokonał dowódca Śląskiego Okręgu Wojskowego gen. dyw. Janusz Ornatowski. Jako wyraz przywiązania środowiska wojskowego do miejsca długoletniego stacjonowania pułku na sztandarze tym umieszczono wizerunek herbu Pleszewa.

Przez 42 lata przeciwpancerniacy dobrze czuli się w Pleszewie - mieście z bogatymi tradycjami patriotycznymi i niepodległościowymi. W tym czasie służbę wojskową w jednostce odbyło tysiące mieszkańców Pleszewa i okolicznych miejscowości. Wiąż jednostki z miastem i miasta z jednostką była bardzo silna. Oprócz kilkuset żołnierzy służby zasadniczej w pułku służyło ponad stu żołnierzy zawodowych oraz drugie tyle pracowników cywilnych składających się głównie z mieszkańców Pleszewa. Jednostka była więc ważnym pracodawcą w mieście. Nie bez znaczenia okazały się też względy ekonomiczne. Wojsko było ważnym odbiorcą płodów rolnych i żywności, na czym skorzystało wielu rolników i producentów żywności, a także miejscowych przedsiębiorców i właścicieli firm. Jednostka wojskowa dysponowała także sporą bazą rekreacyjno - sportową i kulturalną, z której mogli korzystać także mieszkańcy Pleszewa. W hali sportowej rozgrywano towarzyskie mecze siatkówki. Kino Pluton, obok filmów, oferowało widzom spektakle teatralne w wykonaniu artystów z kaliskiego Teatru im. Wojciecha Bogusławskiego. W działalność estradową angażowały się także mieszkanki Pleszewa – wokalistki tworzące zespół estradowy, który często uświetniał różne uroczystości w mieście, a także zdobył Brązowy Pierścień na Festiwalu Piosenki Żołnierskiej w Kołobrzegu. W działalność kulturalno - oświatową miasta włączał się również Klub Garnizonowy i Kasyno poprzez organizację wspólnych festynów, balów charytatywnych czy szczególnie popularnych wśród pleszewian czwartkowych i sobotnich dancingów. Miłośnicy brydża mogli uczestniczyć w „czwartkach brydżowych” rozgrywanych do późnych godzin wieczornych przez kilkanaście drużyn cywilno - wojskowych. W Klubie Garnizonowym działało koło wędkarskie, filatelistyczne i modelarskie oraz Dyskusyjny Klub Filmowy. Żołnierze pułku poprzez swoją pracę wydatnie przyczynili się do zbudowania dwóch kortów tenisowych, które powstały z racji udziału Pleszewa w telewizyjnym Turnieju „Banku Miast”. Ponadto brali też udział w likwidacji skutków klęsk żywiołowych na terenie Pleszewa i okolic – podczas zalania części miasta przez Ner czy gaszenia pożarów Puszczy Pyzdrowskiej na terenie gminy Gizalki. Czynnie włączali się w organizowane akcje oddawania krwi, a nawet ufundowali książeczki mieszkaniowe dla kilku wychowanków pleszewskiego Domu Dziecka.

Mimo, że od 32 lat w Pleszewie nie funkcjonuje jednostka, tradycje wojskowe są w mieście nadal żywe. Część byłych żołnierzy zawodowych 20 Pułku Artylerii Przeciwpancernej, już jako emeryci, zamieszkują na gościnnej ziemi pleszewskiej. Natomiast tradycje związane z pleszewskim pułkiem kontynuuje miejscowe koło Związku Żołnierzy Wojska Polskiego, zrzeszające byłych żołnierzy zawodowych i służby zasadniczej 20 pappanc. Uczestniczą oni we wszelkich uroczystościach o charakterze patriotycznym i niepodległościowym. Każdego roku we wrześniu w Łęczycy członkowie koła biorą udział w rocznicowych obchodach Bitwy nad Bzurą. Na terenie byłej pleszewskiej jednostki corocznie organizowane jest Święto Wojska Polskiego z udziałem przedstawicieli samorządu miejskiego i powiatowego oraz zaprzyjaźnionych stowarzyszeń i organizacji.

Wojsko w Pleszewie to nie tylko szeroko pojęta tradycja, ale również głęboko zakorzeniona historia. Uwidacznia się ona w odsłoniętym w 1973 r. nieopodal jednostki pomniku ku czci poległych artylerzystów – przecipancerniaków poległych w czasie II wojny światowej. Nadanie rondy imienia Pleszewskich Przecipancerniaków to z pewnością lekcja historii ucząca poszanowania do dokonań przecipancerniaków, ale także pamięci o żołnierzach, którzy służyli w pleszewskim garnizonie. To także okazja do uhonorowania dokonań żołnierzy i pracowników 20 pappanc, które na stałe wpisały się w historię Pleszewa i tę historię tworzyły. Rondo będzie podkreślało również ciągłość tradycji wojskowej w Pleszewie, bowiem będzie łącznikiem ulic: 70 pułku piechoty, który stacjonował w Pleszewie w międzywojniu oraz Armii Poznań, w strukturach której pułk walczył w kampanii wrześniowej 1939 roku.

Burmistrz
dr hab. Arkadiusz Ptak

Kierownik
Wydziału Gospodarki Nieruchomościami
i Planowania przestrzennego

Damian Szewczyk

